

Pest, július 7-én 1867.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok illetőleg: Egy, négyezer hasábjott petit sor, vagy annak helye egyszeri iktatásnál 10 krba, háromszori vagy többszöri iktatásnál csak 7 krba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetésményeket elfogad Bécsben: Oppellik Alajos, Wollzeile No. 22. és Hansenstein és Vogler, Wollzeile No. 9. — Bélyeg-díj külön minden iktatás után 30 ujkr.

Lukács Dénes.

Sokszor érte a történetírókat azon vád, hogy míg a csattanós eseményeket s azok tényezőit a legapróbb részletekig megismerték: a lármat nem ütött szerény munkásokat, nagyobb horderejű fáradásuk mellett is feledék. Vádolhatnók az 1848-49-ki magyar szabadságharcz íróit is, hogy miért nem emlékeztek meg érdeme szerint a férfúró, kinek nevét ismertetésünk fölött tettük, ha nem tudnók, hogy mily nehéz az események áramlatában a mozgás alkatrészeit elemezni s a működő erőket egyenkint fölismerni. Ezért kötelessége mindenkinek, hogy a történetíró nehéz föladata könnyítéséhez adatokkal járuljon: hadd legyen a történet minden oldalról lehetőleg megvilágítva. Jelen sorokkal ezen kötelességnek akarunk részünkről eleget tenni.

A forradalom, kitérősekor, ugyszólván csak nyers anyagait találta egy még szervezendő honvédelemnek; s a mi legkevesébbé volt készen, az a hadviselés legfontosabb eleme: a tüzéség volt. Lukács Dénes legfőbb érdemét egyszerre megjelölhetjük: a magyar honvédtüzéség gyors és czélszerű szervezésében senkinek sem volt nagyobb része, mint neki. Voltak ugyan magánál a tüzéségnél is már kezdetben a Lukácséval hasonló s később az övénel hangosabbá vált nevek s számosan voltak a táborozások veszelői közt nagyobb hirre emelkedett, a közelismerés által jobban méltányolt egyéniségek; de az ügynek buzgóbb híve, fáradhatlanabb bajnoka bizonyára senki.

Midőn Mack és Psotta neveit, később másokéit fennen hirdették az országban: Lukácsról hallgatott az ének s neki soha sem jutott eszébe, hogy követelné a dicsőségből azon részt, melyet pedig senki meg nem tagadhatott volna tőle, legkevésébbé azok, kiket a hír leginkább fölmagasztalt; mert azok legjobban tudhaták, hogy a mit ők tettek, azt Lukács is ép oly jól elvégezné vala; Lukács

pedig ezalatt oly dolgokat művelt, melyek kivételére vele hasonló képességgel egyikök sem birt. A honvéd-tüzéség igazgatása jobb, biztosabb kezekbe nem tétethett s ő, az igénytelen és jó hazafi, ott szolgált a hazának, hol legszükségesebbnek vélték. Tudta, hogy másoké lesz a dicsőség; önzéstelenül mégis a hálátlanabb és fáradtságosabb térre lépett s az egész háboru folytán az igazgatóság nehéz gondjaival küzdött.

Ő volt legnagyobb részt azon tüzéségi kézikönyv kidolgozásában, mely honvédeknek oly hasznos kalauza volt. Ő volt, ki

emelte a tökélynek, mely mindenkit méltó bámulattal töltött el.

Mennyiszter tanusított a löszerek készítése s kiszolgáltatása körül minden várakozást meghaladó gyorsaságot! Mily bizonyos volt adott szava, ha a történyekben megszokult tábornokok sürgetésére az aggódo kormány az ő igereiteiben keresett vigasztalást! — Erélyét, ügyességét bámulni kellett, ha láttuk, mint siet kora hajnaltól késő estig, gyakran a jövő nap virradatáig, egyik gyakorlótérrel a másikra, majd a löszerkészítéshez, majd a készletek megtekintése s elszállításához, majd ismét íróasztalához, mindenütt lehető gyorsan megvezte. A hol megfordult, egy perc alatt átpillantá az egészet s tanácsa és utmutatásai, vagy ha kellett, tomjutásai, de mindig emberséges feddése mindenütt kellő nyomot hagyott maga után.

Nem volt az ezerek között, kik vele érintkezésben voltak, egy sem, kit emberséges jó indulata meg ne nyert volna; még a foglyok közt sem volt, kiket pedig kellő figyelem alatt tartott, ki nagyrabcsülését megtagadhatta volna tőle. És mint szerették őt a fiatalzerek, a 12-14 éves gyutacsgyártó gyermekzök, kik közül sokan csak ezredes bácsi-nak nevezék. Mennyiszter kereste föl ő is őket, ha szórakozni akart. Körükben találta nyugperceit; holott itt is folyton foglalkozott. Majdnem egyenkint el-leste munkaképességüket s ennek alapján gyakran el-elcseréltette egyik-másikkal íhelyét, hogy ez attól vagy amaz ettől tanuljon ügyességet, szorgalmat.

Ennyi munka között ő, ki 1848 októberében még csak törte a magyar nyelvet, — mert bár törzskös magyar, nagyváradi származású, de kora gyermekségében katonai nevelésbe kerülve, gyakorlatából csaknem egészen kiesett, — 1849 tavaszára annyira belegyakorolta magát ismét, hogy folyvást és jól beszélt és irt magyarul.

LUKÁCS DÉNES.

38-ig nagy részt vett az európai béke fenntartásában. Kangjához illő, sőt azt felülmúló fényűzése világhírűvé tette a büszke magyar dynastát, de megvetette egyszermind, fájdalom, anyagi romlása alapját is. 1842-ben lemondván nagyköveti állásáról, a magán-életbe vonult, honnan — főispánságát kivéve — csak akkor lépett ki megint, midőn Batthyány e fényes nevet is meg akarván nyerni kormányának, őt a miniszterségre szólította. Fájdalom, a kifejlődött körülmények balvégzetes fordulatait meggátolni képes nem lehetett. Szeptember első napjaiban letette miniszteri tárcáját s megint visszalépett a magánéletbe, melyben meg is maradt haláláig. Késő vénységében, elaggyva, megtörve a család vagyoni romlásának egyre fenyegetőbb voltától, ment sírjába, magával vevé egy fényes múlt nagy emlékeit.

Klauzál Gábor a másik. A megyei élet egyik alapos, törvényismerő és gyakorlati tapintatu, szabadelmű bajnoka, a pozsonyi sérelmi és reform-országgyűlések egyik kiváló ellenzéki férfia, egy ideig, Deák távollétében, az ellenzék vezére, az 1848-ki kormányban az ipar, kereskedelem és közgazdaság minisztere, 1861-ben és 1865-ben képviselő, mindig s mindenütt Deák oldala mellett, ennek leghívebb barátja, küzdelmei osztályosa. A pozsonyi országgyűléseken gyakran hallatszott egy tiszta és mély hazafi-szívből eredő s minden szívet és velőt megrázó hangja a hazafi-fájdalom rezgő hangja, a jog-védelem helyes — néha szenvedélyes, de soha túlzásokba nem csapó hangja: Klauzál Gáboré. Mint státusférfi és politikus a megyei élet emlőin növekedett ugyan, de látkörét európai utazás, széles terjedelmű tanulmányozás s a külföldi állapotok gondos vizsgálata által szélesítette; mint ember tiszta lelki, a becsületességnek és egyenességnek példányképe, méltó párja Deáknak, egyaránt a szív és az ész embere. A jelenlegi országgyűlés múlt évi elnapolása alatt érte utól a haul az utóbbi időben sokat betegeskedőt. S midőn az országgyűlés ismét egybe gyűlt, őt már nem találta a küzdők sorában.

Az első magyar miniszterium még életben levő négy tagja közül először is Kosuth Lajosra fordul tekintetünk; azon férfura, kiről Deák a közösügyek fölötti tárgyalások alkalmával az 1848-diki nagy nemzeti átalakulásról szólván, így nyilatkozott: „Ha akkor az országgyűlés, ragaszkodva ősi aristokratikus intézményeinkhez, szabadná nem teszi a népet és a földet, nem osztózik a néppel jogokban és terhekben, ha szélesebb alapra nem fekteti az alkotmányt, a reánk következt nehéz évek sulyát el nem bírtuk volna, s összerokadtunk volna a szenvedések alatt, a nélkül, hogy a művelt világ száználma és részvéte kisérné végsúlyedésünket. Ezen átalakulást össze fogja kötni a történelem azon férfunak nevével, ki azt 48-ban megindította s ernyedetlen erélyvel keresztülvitte. Daczára a bekövetkezett szerencsétlen eseményeknek, művének ezen része fennmaradt, és fenn fog maradni, míg nemzetünk él és országunk áll, s ahhoz a nemzet emléke és hálája lesz mindig csatolva.“ A haza nagy bölcsének igaz van. A reformok és átalakulás vezérszerpét, Széchenyi kezéből Kosuth vette át a negyvenes évek elején. Először az irodalom s jelesen a napi sajtó terén lépett föl, roppant hatású „Pesti Hírlap“-jával. Midőn e térre lépett, már a martyság dicsőfénye környezé halvány homlokát. Országgyűlési íroti naplója s általában a gondolat-szabadság ügye miatt sulyos börtönt szenvedett s midőn szabadságát visszanyeré, elszánt agitator

volt már. A politikai lapirodalomnak, magasabb értelemben ő lön teremője hazánkban. Vezércikkei a langeszü író és szónok egész hatalmával szólottak a kedélyekhez s szokatlan mérvű lelkesedést költöttek. Majd a megyei és országgyűlési szónoklat terépre lépett át, s egyszerre legelső lett az első között. Az ország vezérmegyéjének, Pestnek, ő lett vezére; ő az egész ellenzéknek, mely rendre-rendre inkább az ő elragadó, — mint a Deák mérséklő befolyása alatt kezdett állani. S valóban soha magyar ember, magyar szivekhez még úgy nem szólott mint ő. Az egyszerű ügyvéd és hírlapíró ellenállhatlan hatalommá növekedett. S Széchenyi István, hogy egész erejével léphessen a sorompóba ellene, kénytelennek érezte magát ott hagyni felsőházi ülést, s az 1847-ki pozsonyi országgyűlésre követül választatni magát. De a bekövetkezett események csakhamar túlszárnyalták a küzdelem ezen álláspontját. A párisi februári forradalom, mint vízbe dobott kő, nagy gyűrűkben mozdította meg az európai állapotok álló vizét. Magyarország, mint egy villanyütésre, egyszerre fölébredt s talpra ugrott. Kossuth nem többé az ellenzéknek, az összes nemzetnek vezére lön. A miniszteriumban a pénzügyi tárczát vállalta el. De hova-tovább mind inkább túlsúlyt nyert a mérsékeltbb árnyalatok fölött az ő befolyása. Ő lett a kormány tulajdonképi lelke, — s míg a többi az események hatalma kivette sodrából és megbénította, ő akkor volt igazán helyén. Közponja s valódi feje lön a megindult s roppant mérvre fejlődött függetlenségi harcra. Pesten, Debreczenben, ismét Pesten, Szegeden, Aradig, ő volt a forradalomnak lelke, mozgató eleme, ragyosságát s óriási tetterejét soha el nem vesztő vezére. A függetlenségi nyilatkozat kimondása után az ország kormányzója, valódi erkölcsi diktátorságra emelkedett, de soha nem élt a diktatori erőszak fejeveivel. S midőn az ügy, melynek élén állt, megbukott: szegényül, fénytelenül vette kezébe a bujdosás vándor-botját s a száműzetés keserű kenyerét. Leleke azonban nem tört meg, s reményei nem hagják végkép el soha. Száműzetése éveit a lankadatlan, tevékenység éveit valának, s Angliában és Amerikában nemzeti törekvéseink és érdekeink népszerűsítésére egy század év munkája nem tehetett volna többet, mint az ő lángajku szónoklatai, mert csodálatos és páratlan jelenség! — idegen nyelven is szintoly ékesen szóló tudott lenni, mint anyanyelvén. Most Turinban és annak környékén él, s szíve, egy ki nem égett vulkán, a régi hévvel lángol hazájáért, nemzetéért.

Alatta ez a büszke alak Szemere Bertalan, az egykori belügyminiszter. Ah, nem olyan büszke most. Megtört; magasan hordott feje alágörnyedt; erős lépései egyik székeltől a másikig alig tántorognak; egyenes dereka meghajlott; s mindennél büszkébb szelleme, ragyogó elméje homályba borult. Egy tébolyda czellájában kell bevezetnie életét, mely annyi dicsőséggel s oly széles küzdelmokon kezdődött. Szemere Bertalan először külföldi Utazása által tünt föl a nagyobb körű közönség előtt. Ragyogó irányt alatt az eszmék és tanulmány dús gazdagsága, a széles látkörű világnézet, egyszerre fényes állást szerzett neki a tudomány és irodalom mezéjén. Kitünő jogi műve a halálbüntetésről nagy és méltó elismerésben részesült az akademia koszoruján kívül. Kisebb czikkei költői és bölcsészeti lélekről tettek tanúságot. De az irodalminal fényesb pálya várt reá a politikai mezőn. Előbb Borsodmegye, aztán a pozsonyi országgyűlések zöld asztala voltak tanui

A még hátra levő két alakról egészen felesleges szólnunk. Olvasóink, szellemileg minden nap érintkeznek velők. Egyik báró Eötvös József, az 1848-diki és 1867-diki kultuszminiszter, kinek életrajza vázlatát csak nemrég közöltük testvér-lapunk olvasóival. A másik, kinek csak nevét kell emlitenünk — Deák Ferencz. — d—r—

A száműzetésben.

Az 1848-diki miniszterek akkori arcképei mellett, közülök háromnak száműzetésbeli arcképeit is bemutatjuk olvasóinknak. A többiekét, e későbbi korból, jól ismeri a közönség; e három kevésbé ismeretes, mert a mult években azok közbebecsítése elháríthatlan akadályokba ütközött volna. Most, hála Istennek, túl vagyunk az ilyes akadályokon; s kedves dolgot vélünk cselekedni az összejáratással.

Az olvasót méltán meglepheti a különbség, ugyanazon egyének oly arcképeiben, melyeket egymástól alig tíz-tizenkét évi időköz választ el. De ne feledje: hogy ez évek a száműzetés éveit valának. Az öregséget, mond egy nagy író, nem az évek sokasága teszi; s igaza van. Tizenkét év a száműzetésben, sovargás és csalódás közt, távol a megszokott munkakörtől, s mindenek fölött távol a hazától, mi más: mint ugyanannyi idő a csendes otthonban! Egy szép portugál dal mondja:

Rövidebb a percz a percznél
Hogyha kéjben éljük azt;
Ah de hosszabb percz a percznél
Hogyha bánatsúly nyomaszt.

S a mi a perczekről igaz, ne volna-e igaz az évekéről, — a száműzetés éveiről . . . ?

Előfizetési feltételek

Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok

1867. második félelv folyamára.

(Ismeretterjesztő és politikai tartalmu két hetilap. — Az egyik eredeti képekkel dúsan illusztrálva, a másik „Országgyűlési beszédár“-ral bővítve.)

Két lap együtt:

Egy lap külön:

4 hónapra (jun.—szept.) 3 ft. 40 kr. 4 hónapra (jun.—szept.) 2 ft.
½ évre (Julius—decz.) 5 „ — „ ½ évre (Julius—decz.) 3 „

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala

(Pesten, egyetem-utca 4-dik szám.)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten 1867 (egyetem-utca 4-dik szám alatt.)

több órai harc után, midőn Pöltenberg Máriássy támogatására az országutól jobbra előtűnt, hátrálni kényszerített. Az ellenség ekkor több üteget tolatott előre s ezekkel este felé sikerült Máriássy baljának lövegei helyökből előzni; ez pillanatnyi rendtelenséget okozott s Máriássy arra bírta, hogy csapatait Kápolnához közelebb, más állásba vonja vissza. A császáriak lovassági rohamát, mely ekkor következett, az 1. huszárezred négy százada, Máriássy személyes vezérlete alatt véresen visszaverte.

A jobb szárnyon Pöltenberg sikeretlenül küzdött a debrői erdő megtarthatásáért. A balon Szekulics a kompolti erdőből, melyet elfoglalva tartott, előre törvén, komolyan fenyegette az ellenség jobb szárnyát s csak az éj beálltával és akkor is önkéntesen vonult vissza.

A csata, az ellenség sokkal túlnyomó ereje daczára, az első nap eldöntetlen maradt. S már a napi ütközetnek vége volt, midőn Dembinszky és Görgei, a főhadiszállásról Egerből, késő este a csata színhelyére megérkeztek. Kétséget nem szenvedett, hogy másnap megújult erővel, és Schlick hadtestével is növekedve, új támadást intézend az ellenség.

Az ütközet, 27-én kora reggel, jobb szárnyon Verpelétnél kezdődött. Itt Schlick képezte az ellenség jobb szárnyát. Mig Kápolna ellen főerejével maga Windischgrätz működött. Mindkét ponton s mindkét részről roppant erőfeszítéssel nagy elkeseredettséggel folyt a harc, melynek egyes részleteit szűk terünk kerete be nem fogadhatja. Mindkét helyt a falu birtokába jutni egyfelől, azt megtartani másfelől, volt az életkérdés. Roham rohamot követett. S bár a mieink a kisebb erővel is hallatlan merészséggel küzdöttek, végre mindkét ponton engedni voltak kénytelenek. — Előbb Verpelét, aztán Kápolna vesztett el. A hidon, melyet képünk ábrázol, a legvéresebb jelenetek egyike fejlődött.

A császáriak győztek, mert ők tartották meg a csataterét. De veszteségük nagyobb volt a mieinké. S nekünk erkölcsi nyereségünk maradt, hogy az eddig visszavonuló sereg itt verekedett először nagyobb szerű csatában és törhetlen bátorság önzésével. Az ütközet eredménye is elmaradt a császáriakra nézve, mivel nem merték vagy nem tudták erőlyesen üldözni a mieinket.

Dembinszky azonban nem akarta seregét egy harmadik napi ütközetet esélyeinek kitenni; bár erre a vért és puskapor szagolt seregnek a vezéreinek nagy kedvük lett volna. 28-kán hajnalban Mező-Kövesdre hátrált a sereggel. Utóhad Kmetty alatt megtámadtatván, e támadás felköltö az egész sereget. Átalános volt a harcokdév

egy-egy huszárcsapatok megtámadni, visszanyomni és újni is kezdék az ellenség vasait. S midőn elfoglalt ágyúkkal és foglyokkal tértek vissza, az egész seregben oly lelkesülés támadt, hogy alig lehetett visszatartatni az ellenséges dandárok megtámadásától. A fővezér azonban, elkedvetlenedve, nem hajolt alvezérei kérésére s elmulasztá fölhasználni az alkalmat, mely annál biztosabban ígért győzedelmet, mert az ellenség sem a mieinktől nem várt, visszavonulásuk után támadást, sem magának nem volt kedve a támadásra, meglepetve látván: mily jó rendben állanak, kiket egyetlen futásban vélt lenni.

2. A tápió-bieskei hid.

A hatvani csata szerencsés kimenetele hatalmas fölbuzdítá hadseregünk lelkesedését s

zad báni huszárt vetett a mieink elébe. Ezeket ugyan huszáraink visszanyomták; de az ezalatt rendbe hozott gyalogság szuronysegezve fogadta gyalogságunkat a hátrálni kényszerítette. A visszavonulás Tápióig meglehetősen rendben ment, de itt zavart futással s tolongással változott. A keskeny hid kevés volt a futóknak; ágyú, társzék, lovasság, gyalogság összetorlódvá, iszonyú zavar keletkezett. Sokan a néhol meglábolható viznek indulnak; sokan bele vesznek iszapjába. Maga Klapka sem képes a hidon átmenekülni s Farnos felé kerülve csak este tért vissza hadtestéhez.

A nap elveszve látszott lenni, és pedig diestelenül. Az ellenség csaknem N.-Kátáig ize már a szaladékat. Szerencsére azonban ezalatt Damjanich hadteste is megérkezett Kátára, ki a történetekről értesülvén, Leiningen és Kiss Pál dandárait azonnal a Tápió felé indította. Ekkor érkezik oda maga Görgei is, ki aztán Damjanich-csal együtt intézi a harcot. Leiningen dandára haladéktalanul az ellenes rohan, azt megállítja s nem sokára meg is fordítja. A 3-dik és 9-dik zászlóalj, melyek a Bánságban s nem rég Szolnoknál is anyi babért arattak, a hidat és a töltést szuronysegezve tisztítják meg az ellenségtől. Ennek látására Klapka hadteste is visszanyeri bátorságát s rendbe szedve, ismét visszakél a Tápión s Damjanich dandáraihoz csatlakozik. És most az üz és üzött szerepet cserélnek. Az ellenség, ennyi erőtől nyomatva, Bieskére kénytelen visszafutni, de a mieinket is hátán viszi. Minden tartható ponton makacsul új megállapodást s új ütközetet próbál; de hasztalan, mert mindenütt vereséget szenved. S végre is a nap diadala és di-csősége a mieink kezében maradt, mintegy kezeseként az utóbb következett fényes diadaloknak.

A csillagvilágok.

Gyakran látunk kormányokat, melyek a nemzetek haladását gátolni akarják, s látunk oly államférfiakat, kik a haladás szükségességét tagadják. Pedig az egyik vagy másik irányban előretörésként soha sem csak pusztá, önként előidézett szeszélye az egyeseknek vagy a nagyobb tömegeknek. Mint az életnek anyai más tünevényeiben, úgy ez előhaladási vágyban is csak azon rejtélyes erő szerepel, mely az egész természetet áthatja, s mely ösztön név alatt minden azo-ban nem úgy állt, mint hirül vevé. Bieskén, a mint a Tápió hídján, melyet képünk ábrázol, átkelt, két dandárt talált 12 ágyúval.

A meglepett ellenség, hogy ideje legyen gyalogságát a helység előtt föllátni, hat szá-

Ünnep-este egy zsidó családban.

ben az emberben lép fel legtisztább alakban mint ész.

Hogy ezen főerőnek mennyire természete a haladás, bámúlva szemléljük az ég tünevényeinél. Régenten mint a földön, ugy a csillagok égen is csak élettelen merevséget láttott az ember, mióta azonban a távosövek egymás után nyitják fel az ég titkait, soronként foszlik fel a vak idők homálya a föld gyermekének káprázó szeméi előtt.

Tudjuk, hogy a felettünk ragyogó számtalan csillagok nem egyebek, mint napok; napjai ép úgy körülök kering, de fénytelenességük miatt hozzájuk nem látható bolygóknak, mint a mi napunk e földnek és bolygótársainak, melyeknek életet és fényt ad; csak hogy azok több száz, sőt ezerszer nagyobbak a mi napunknál.

Az ég e ragyogó gyöngyei általános tapasztalat szerint mozdatlanoknak látszanak, s ép ezért álló csillagoknak is nevezetnek. Azonban, ha jobban figyelemre vesszük csak pusztá szemmel is pl. a „kis ökrészt“ — Mizárt (ξ Ursa majoris), a nagy gönczölsekerű rudja közepén látni fogjuk, hogy mint közeledik, eltűnik, majd ismét előtűnik és távosízik nagyobb társa mellől, a minnek oka ezen utóbbi csillag, azaz napja körüli keringése.

Ha így vizsgáljuk távosíval a csillagokat, ugy találjuk, hogy a legtöbb, mely a szabad szemnek csak egyes fénypontként tűnik fel, — 2, 3, 4, 5, sőt néha 6 csillagból áll, a melyeket több évig feszült figyelemmel kísérve a csillagászok, különösen e század elején tett vizsgálatokból ma már bizonyos, hogy nemcsak véletlenül vannak azok egymás mellett elszórva, hanem egymás körül rendszeresen keringenek, és így ama napok, melyeknek összefolyt fényét látjuk mi a csillagalakokban, — oly valami főnséges rendszert alkotnak, melyben 4—5 nap kering egymás körül.

Hogy mily egyszerű lehet minden eme csillag-világokon, képzelhetjük abból, hogy nemcsak több száz, sőt ezerszer fölmulják e csillagok a mi napunkat (a mely pedig maga is oly nagy a mi földünkhez képest, mint 5 és fél véka buza egy szemhez) — hanem mozgásuk is annyival nagyobb a mi nálunk szokottánál, hogy míg pl. a mi földünk egy év alatt kerül meg napját, az Ikreknek 250 — Szűznél (v. Virginis) 520 évbe kerül egy ily körforgás, s több ily kettős csillagok 20—30,000, sőt némelyik valószínűleg 200,000 év alatt kerülnek egyet saját napjuk körül. Mily évek, mily tél, tavasz, nyár és ősz lehetnek

ottan, hol 20,000 esztendő a farsang! Pedig, hogy mily gyorsan futnak e világok, láthatjuk a híres 61 Cygni-n — a Hattyuban, — mely a mi Mars bolygónknál 60,000-szer gyorsabban járva, így évenként 330,000,000 mérföldet fut, és a Cassiopeae-n, mely, míg a mi földünk 17 mföldet halad, addig 125 mföldet tesz meg.

De még inkább feltűnő az égi testek moz-

E változó csillagokhoz sokban hasonló látványt nyujtanak az u. n. eltűnő csillagok. — Többször vettek már észre a csillagászok egészen új csillagokat megjelenni, s hosszabb vagy rövidebb idő után ismét eltűnni, néha több évekre vagy pedig örökre, az égen. Így 1572-ben Tycho de Brabé, midőn egy derült augusztusi estén szokott sétáján egy szokatlanul az égbe bámoló parasztot találta az utcán, kérdé-

184%-ki csataterék: 1. Tápió-bieskei hid.

gása, a mint az a változó és eltűnő csillagoknál nyilatkozik. — A Perseus csillagzatban van egy fényes csillag, az Algol. E rejtélyes égi test nem egy esteli sétálót hozott már zavarba, ki figyelemmel szokta szemlélni a csillagok eget; ugyanis e változó teremtés, — miután 2 és fél napig mint másodrendű szép fényes csillag ragyogott, aztán

ifjabb Herschel számítása szerint 1872-ben ismét előjön.

Hasonló eset történt Keplerrel, ki 1605-ben egy ép ily rendkívüli nagy csillag megjelenését, s 12—13 hó múlva eltűnését szemlélte.

Hogy hová lettek e csillagok, hová tűntek e térben e új világok, melyeket azóta nem látot

halandó szem. Bajosan mondhatni meg. — Aragón ugyan azt állítja, hogy ezen új csillagok csak hirteleni stürdvényei voltak a világtérben elszórva levő világ-anyagnak, s Tycho maga is említi, hogy ama csillag homályos térrel volt környezve, mintha e fényes pontba lett volna belül összeszívódva a világ-anyag, — azonban mindez koránsem mondhatni biztosnak. Általában e tünevények okát többféleképp próbálták ki-magyarázni, melyek szerint e roppant égi testek a sebes forgás alatt malomkőformára meglapulva, midőn ily keringé-

184%-ki csataterék: 2. Kápolnai hid.

hirtelen csak el kezd halványulni, s 3 és fél óra alatt alig látható 4-ed rendűvé apadva, majd ugyanennyi idő alatt ismét előbbi nagyságára nő, s folytatja harmadfél napi uralmát, míg újra el nem veszi azt, és így tovább. Egy másik déli csillag pedig, a Mira Ceti, — mely 11 hó alatt a láthatlanból ép oly fényesre nő, mint az Algol, a következő 11 hónap alatt ismét elfogy, hogy újra visszajöj-

sökben előkelő állanak felénk, természetesen sokkal kisebb fényöket látjuk, mint mikor lapokkal vannak erre fordulva, s ez volna oka a változó fénykülönbségének. Mások e változást valamely körültekintő sötét bolygónak tulajdonítják, melyek e napok fényének egy részét elrejtik előlünk; végre a legtekintélyesebb csillagászok azon sötét foltokból származtatják e távoli napok fény-

HIRDETESEK.

Minden gyomorhaj és váltólázban szenvedőknek
DR. PEARCE EDW.
szabadalmazott

GYOMORSZESZE

(Magen- Essenz)

egy kitűnő gyorsan és biztosan ható segédszert nyújt minden gyomorhaj ellen, ugymint: etromlott gyomor, étvágyhiány, gyomor-émiyég, rögzött gyomorgyengeség és rozsz emésztés, savanyképzés, gyomorgégés, felfuodás, mindennemű gyomorgör-
esők, fejfájás (ha t. i. ez a gyomorból származik), minden szesz-
italok által okozott bajok, végre váltóláz, kolera s más járvá-
nyos betegségek ellen stb.

Főraktár

Pesten: Török József gyógyszerész urnál,
király-utca 7-ik szám alatt, kilhez mindazon vidéki urak, kik raktárt kíván-
nak átvállalni, sziveskedjenek fordulni.

Azonkívül még léteznek raktárak következő uraknál:

Bécsben: Weiss József Tuchlauben 27. Moll A.	Jolsván: Maléter Béla. Kolozsvárt: Hincz D. Wolff János.	Rimaszombaton: Hamal- jár K.
Aradon: Szarka János. Lugoson: Márky. Bartfán: Aichmann. Brassóban: Fuhrmann és Honigsberger.	Komáromban: Téry N. Lugoson: Kronetter F. Magyar-Ovárt: Sziklay Antal. Makón: Nagy Adolf. Miskolcon: Balogh Istv. Mirovitzbán: Czeiszer- ger József. Munkacsón: Gottier Lip. Nagy-Kanisán: Fessel- hofer József. Nagy-Mihályban: Czibur Bertalan. Nagy-Varadon: Molnár József. Győrött: Némethy Pál. Lehner Ferencz. Göllnitzben: Brujmann K. Ede.	Szinyér-Várallyan: Ger- ber Odón. Sz. Fehérvárt: Légman Alajos. Szombathelyen: Pilič J. Temesvárt: Pecher J. E. Tokajban: Krötzer Ágost. Ujvidéken: Grossinger K. Ungváron: Bene L. Varadon: Lellis Ede. Verseczben: Blum József. Veszprémben: Wurdá M. Zágrabbán: Mittelbach Zs. Zirczen: Vekerle János.

Ára egy üvegesének, használati utasítással együtt, 1 forint.
Postán küldve a pakolásért 10 krajár több.

Ismét eladókknak illendő engedék adatik.

Számos, híres orvosok és más hiteles egyénektől nyert bizonyítványok
ugy, mint a többi raktárak lajstroma találhatók azon használati utasításokban,
melyek minden fentemlített raktárakban ingyen adtnak ki. 2085 (3-4)

FISCHER GUSZTÁV

színházter, kereskedelmi banképület Pesten,
ajánlja a legjutányosb szabott árak mellett egy bőven ellátott raktárt
a legújabb divattu

NŐI-ÖLTÖNY-DISZITMÉNYEKET MINDEN ÉVSZAKRA

mindennemű szalagok, gombok, kötő- és varró angol czérnák,
kötő, himző, fénylő és berlini pamutok, varró és trama selymek, ispahán,
harras, nemkülömben fehér és színes organtín, mousseline,
mouls, battist-clair, perkal, tillanglais, gyapot és czérna-csipkék,
továbbá gazdag raktárát

függönytartóknak, tűkörbojtóknak, eszöngyűhúzóknak,
csillárzsinórok, függönyen, léoni arany és ezüst-csipkék, bojtok,
továbbá mindennemű butor-, kocsai- és katonai paszomány-árakat,
valamint minden ezen sgtat illető tárgyakat nagyban és kicsinyben.
Szintgyt találhat itt egy bő raktár mindennemű belés és halesont.
Megrendeléseket — a pénz előleges felküldése vagy utánvétele mellett
gyorsan és pontosan teljesítünk. 2064 (14-20)

Allg. land- u. forstw. Zeitung, größte österr. landwirthsch. Zeitschrift,
wöchentlich 1 1/2 Bogen stark, reich illustriert,
ganzzährig fl. 6, halbjährig fl. 3

Der praktische Landwirth, alle 14 Tage 1 Bogen und mehr, reich illu-
striert, ganz, nur einen Gulden öst. Währ.

KALENDER für den österr. Landmann 1868, Kalendarium, Auskunfts- und Geschäftskal-
ender ect. ect., unterhalt. u. belehrende Auf-
sätze, reich illust., 30 kr. Erscheint im Aug.
Sämmtlich herausgegeben von der k. k. Landwirthschafts-Gesellschaft in Wien u. redigirt
von Hugo H. Hirschmann.

Gelder franco an die Cassa der k. k. Landwirthschafts-Gesellschaft Wien,
L. Herrngasse 13.

Inserate (für die allg. land- und forstw. Zeitung nur fachlichen Inhaltes) werden
angenommen bei der Administration: Wien, L. Raunheingasse 7., ferner bei
Haasenstein & Vogler in Hamburg, Berlin, Leipzig, Frankfurt a. M., Basel und Paris,
H. Mosse in Berlin und Schaepe & Co. in Leipzig. 2176 (2-8)

2171 Porzellán- (3-8)
ASZTALTERITÉKEK
magyar nemzeti színnel s em-
lékpénzkekkel.

1 asztalteríték 6 személyre 12 ft., 12
személyre 24 ft.
1 kávé vagy tea-teríték 6 személyre
4 ft. 50 kr., 12 személyre 6 ft.
1 oval kenyérfőző 1 ft., 1 kétsza-
kos kenyérfőző 2 ft.
1 esemegtányér 15 kr.

Poy J. nél Bécsben.
Stadt, Nagelergasse Nro 9, herceg Esz-
terházy-féle házban.

Pezsgőborok!!

közvetlen Franciaországból vámen-
tes ládákban 10 palackjával s feljebb.
Louis Roederer à Reims: carte blanche;
Jaquesson et fils à Chalons: Crème
de Bouzy 2 ft.
Napoleon grand vin; Moët & Chandon
à Epernay: Crémant rosé 2 1/2 ft. A
fentebbi fajokból 1/2 palackokban
1 1/4 ft. 2097 (12-24)

A pénzösszeg bérmentes beküldése vagy
postai utánvét mellett szétküldetnek

Floch Sándor által
Bécsben, Ober-Döbling Nr. 28.

Az atalánosn Jonak elismert valódi s egészen frisen érkezett

SCHNEEBERGI NÖVÉNY-ALLOP

mell- s tüdőbetegek számára,

továbbá: rekedtség, náthaláz, ingerkőhögés, mellszorongás, elnyálkásodás,
torokgyuladások s nehéz légzés ellen, — mindenkor friss minőségben kapható:
PESTEN: Török József gyógyszerész urnál a király-utczában, — dr. Wagner D.
gyógyszerésznél a väczir-utczán, — Thalmayer A. és társa, — Oszetzky
F., — Schirk J., — és Gerhardt A. urnaknál.

BUDÁN: Schwarzmeyer J. gyógyszerész urnál.

Aradon: Probst F. J. Aszódon: Sperlag J. gy. Baján: Klenautz J. Brassóban: Gyertyány Fa- bick és Jekelius gysz. Battonyan: Bignio K. Belgrádon: Nicolacovic test. Beszterczen: Dietrich és Fleischer. Bonyhádon: Kramolin J. gy. Brassóban: Fabick Ed. Csáktornyan: Kárász A. Cútón: Borsay F. gysz. Debreczenben: Göllt N. gy. Deesen: Krémer S. Dettán: Braunmüller J. gy. Deveszerben: Hoffmann B. Eszéken: Kawilowicz gysz. Eperjesen: Zsembery Ign. Ereksujvár: Conlegner Ign. Egerben: Wessely gysz. Eszéken: Thürner fia és Dessáthy gyógsz. Győrött: Brunner F. Gyula: Lukács gysz. Hacsfeld: Hagelachmidt V. Hátszegen: Mátsey B. gysz. Ipolyságon: Mikulási T. Janosházán: Kuna gysz. Jolsván: Maléter gysz. Kaposvárt: Schröder J. gy. Kösegán: Balogh gyógsz. Károlyvárt: Benich J. Kis-Martonban: Kodolányi gysz. és Spatay A. Kassán: Eschwig E. Késmárk: Generich C. és A. Keeskeméten: Papp M. Károlysebesen: Weber A. gy. Károlyfegyverúr: Fischer Ed. gyógsz. Kolozsvárt: Megay M. C.	Rimaszombaton: Hamal- jár K. Rosnyón: Posch J. J. S.-A.-Ujhelyen: Reichard testvérek. Szegezen: Aigner Károly. Meák Gyula. Szinyér-Várallyan: Ger- ber Odón. Sz. Fehérvárt: Légman Alajos. Szombathelyen: Pilič J. Temesvárt: Pecher J. E. Tokajban: Krötzer Ágost. Ujvidéken: Grossinger K. Ungváron: Bene L. Varadon: Lellis Ede. Verseczben: Blum József. Veszprémben: Wurdá M. Zágrabbán: Mittelbach Zs. Zirczen: Vekerle János.	S.-Sz. Györgyön: Ötvös P. gyógsz. Sopron: Voga és Rapp- recht. S.-A.-Ujhelyen: Deutsch J. Sasvár: Mücke A. gy. Segesváron: Misselbacher J. Serajevóban: Gyuleka N.G. Szikéken: Kubányi F. Szombathelyen: Mitter- mayer gyógsz. Szekesfehérvár: Say R. gyógsz. Siklóson: Nyers S. gysz. Szathmáron: Juracsko D. Szent-Miklóson: Haluschka P. gyógsz. Szarvason: Réthy V. Szentesen: Eissdorfer G. gy. és Prohaska Gyula. Temesvár: Kraul és Roth gyógsz. Tokajban: Krötzer A. gy. Tordán: Welits és Wolf. Tatán: Niertit F. gysz. Török-Szent-Miklós: Pil- losz M. Trencsénben: Simon A. gy. Ungvár: Telendy gysz. és özv. Benesch P. Ujvidéken: Schreiber F. Varadon: Elizár gysz. Veszprém: Fremmel. Vácson: Trager A. Varazsdon: Halter gysz. Verseczen: Herzog gysz. Zimony: Ivánovics és fia. Zalatán: Mégay Gyula. Zombor: Stein fia Márk. Zsámbokrét: Neumann M. Zentán: Waits testvéreknl.
--	--	---

Egy üveg ára 1 forint 26 krajczár. 1992 (6-6)

Ugyanezen bizományos urnaknál kapható:

Legjobbféle
tyukszem-tapasz,
Schmidt es. kir. főorvostól, egy skatulya
ára 28 kr.

Dr. Behr ideg-extractusa,
az idegek erősítésére s a test edzésére ára
70 kr.

Dorsch-májolaj, valódi gyógszeri
Lobry és Parton-tól Utrechtben, a skrofulák
s bőrkutegyek sat. gyógtására. Egy üveg
ára 1 ft.

**Szíriai Stüb-havasi-növény-
nedv**
mell- s tüdőbetegek számára.
Egy üveg ára 87 kr.

HELUNGKIANG
arabiai s ázsiai
állat-, gyógy- és táp-pora,
amagaz kir. porosz kormány által engedélyezve
s ő felsége a porosz király udvari istállóiban, valamint a legtöbb gazdasági igazgatósá-
goknál a legjobb sikerrel használva gyógszermind a legjobbakkal elismert óvszer marha-
vész és marhabetegségek ellen.

Mustra- és védmárkkal törvényesen biztosítva.
Egy kis csomag ára 40 kr., nagy csomagé 80 kr.

Block-fele megpróbált folyadék lovak számára.
Kitűnő mosó-szer, nemcsak az egészséges, hanem a beteg lovaknál is, az ivhír,
közvény, körömgnyuladás, az inak kiszáradása, ficomadások, az iga s nyereg által oko-
zott sérülések eseteiben a legmeglehető sikerrel használtatik.

Egy üveg ára 1 ft. 40 kr.

Főraktár: **BITTNER GYULA** gyógyszerésznél Gloggnitzban.

Tizennegyedik évfolyam.

A két lap együtt: Félévre 5 forint.
Egy lap külön: Félévre 3 forint.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok

1867. második félévi folyamára.

(Ismeretterjesztő és politikai tartalmu két hetilap. — Az egyik eredeti képekkel dúsan illusztrálva, a másik „Országgyűlési beszédvár”-ral bővítve.)

Kiadja **Heckenast Gusztáv.**

A jelen mozgalmas és várakozásteljes időben, midőn minden nap új mozzanatokhoz alkotmányos fejlődésünk folyamában s új érdekes jelenetekkel gazdagítja a napi történetet, az időszi iratok kétszeres fontosságát nyerne, s a szokottnál bővebb anyaggal rendelkezhetvén, rendkívüli érdekekkel bírnak. E folyton növekedő érdekek tulajdonitjuk, hogy a **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok**, mint a közélet minden nevezetesebb mozzanatát fel-
ölelő s arról tájékoztatást nyújtó iker-vállalat, a közelebbi időben folyvást szaporodni látta olvasó-körét.

Szerkeszti **Nagy Miklós.**

A jelen mozgalmas és várakozásteljes időben, midőn minden nap új mozzanatokhoz alkotmányos fejlődésünk folyamában s új érdekes jelenetekkel gazdagítja a napi történetet, az időszi iratok kétszeres fontosságát nyerne, s a szokottnál bővebb anyaggal rendelkezhetvén, rendkívüli érdekekkel bírnak. E folyton növekedő érdekek tulajdonitjuk, hogy a **Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok**, mint a közélet minden nevezetesebb mozzanatát fel-
ölelő s arról tájékoztatást nyújtó iker-vállalat, a közelebbi időben folyvást szaporodni látta olvasó-körét.

A új félévvel ismét föl hívjuk előfizetésre a t. olvasókö-
zönseget, s ajánljuk ez ikervállalatot, mely ugy tartalma, mint képei által közkedvességet viott ki magának, politikai hírszével pedig nélkülözhetlen tájékoztatójává vált a naponkint hirlapot nem olvasó közönségnek.

A két lap öszhangzó tartalmánál fogva ma-
gában egyesít minden hasznos tudnivalót, s
olcsó áránál fogva minden osztálybeli, olvasni szerető
ember által könnyen megrendelhető.

Előfizetési feltételek:

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt, postán küldve vagy Buda-Pesten házhoz hordva:

Félévre (julus—december) 5 forint.
Csupán a Vasárnapi Ujság: Félévre (julus—december) 3 forint.
Csupán a Politikai Ujdonságok: Félévre (julus—december) 3 forint.

A három forintos előfizetéseknél viglágosan kiirandó, vajjon csupán a Vasárnapi Ujság vagy csupán a Politikai Ujdonságok kívántatnak-e?
Tiz előfizetett példányra gyűjtőinknek egy tisztelet-példánnyal szolgálunk. — A pénzes levelek bérmentes küldése kérietik. — A mult félévi czimszelvényekből egy-egy darab szives beküldését kérjük.

A „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok,” mint legelterjed-
tebb lapok Buda-Pesten s a vidéken, a t. közönség, kereskedelmi testületek, vállalkozók, gyárosok s iparüzők hirdetményeinek fölvé-
telére s közlésére is ajánlatnak. Az igtatási-díjak a legolcsóbban fognak számittatni, — többszöri hirdetésnél az illetők különös ked-
vezményben részesittetnek. A fordítások németből magyarra ingyen eszközöltetnek.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala

Ó cs. kir. apost. Felségének elismerő okirátával, s elsőrendű éremmel Pesten, és első államéremmel Bécsben kitüntetett, s legjobbnak elismert egybefoglalt

KASZÁLÓ-, ARATÓ-GÉPEK,

szerkezetük egyszerű és szilárd, hatásuk mindkét irányban kitűnő, két lóval vagy két ökörrel hajthatók, és kizárólag szabadalmazott

nyomtató-gépek,

(6-10)

melyek mindennemű gabnát félyni költség megtakarításával tisztán és tökéletesen, s a leggyorszerűbb és alkalmas módon kinyomtatják, kaphatók:

KACHELMANN KÁROLYNÁL
SELMECZEN,

Koczó Pál urnál Pesten, Tóth Lajos és társa urnaknál Debreczenben.
T. E. Mader urnál Pozsonyban. A jó hatását és tartóságért egy évig kezeskedik, utasítások, leírások és rajzok bérmentve kiszolgáltatnak.

SZEGEDEN

uj könyv-, mű-, hangjegy-, író-, rajz- és antiqvar-kereskedés!

Van szerencsém a t. cz. helybeli és vidéki közönséggel tudatni, hogy helyben a már fenálló kölcsönkönyvtáramon kívül egy

könyv-, mű-, hangjegy-, író- és rajz- antiqvar-könyvkereskedést

valamint is nyitottam.

Kölcsönkönyvtáram fenállása óta, teljes meggyőződésből állithatom, egy jó szervezett könyvtár kiérdemelt hírneve örvend és most könyvkereskedéssel, mely az iskola-utczában Frumm-féle házban létezik, összeköttetvén, az entul is, ugy mint eddig, az irodalom legújabb és legjobb termékeivel bővítve és a t. cz. olvasóközönség minden igényeinek tökéletesen megfelelni el nem mulasztandom.

Könyvkereskedésem számára hetenkint 2-3-szor érkeznek küldemények, melyek az általános, de főkép a magyar és német irodalom legújabb termékeit tartalmaz-
zák; és valamint a tudományos irodalom minden ágaira, ugy az iskolai könyvekre is a legnagyobb gond lesz fordítva.

Hangjegykereskedésem a leggazdagabb választékban készletben fog tartani mindennemű theoretikus műveket, tankönyveket és iskolákat, nem kevésbbé klasz-
szikus s modern zeneműveket minden hangszerre és minden izlés-irányban.

Személyes vagy levelebeli megrendelések üzletben netán készletben nem levő köny-
vek vagy zeneművek, leggyorsabban és minden porto-felszámítás nélkül fognak végrehajtatni, s megérkeztek után a t. cz. megrendelőnek a kívánt uton átszolgáltatnak.

Írószerekből, a kül- és belföld legnevezetesebb gyáiraival levő összeköttetésem-
nél fogva mindig a legjobbat, legnagyobb választékban készletben tartok és kap-
hatók nálam mindennemű papirok, ugymint: vasut-, gőzhajó-, országos- és posta-
fuarlevelek, kötelevények, ügyvedi és általános meghatalmazások, számlák,
utalványok és váltók a lehető legjutányosb árakon.

Különösen ajánlom gazdagon felszerelt raktáramon minden nagyságu vonalozt
üzleti-jegyzőkönyvekben a legjutányosabb gyári arakon. Ebbeli megrendelések
is leggyorsabban és mindig kívánt szerint fognak végrehivetni.

Végre bátor vagyok telmes

antiqvar-könyv-készletemet,

mely már most is az irodalom minden ágából — magyar-, német-, francia-, angol-,
olasz-, latin- és görög-műveket tartalmaz, a t. cz. közönség figyelmébe ajánlani. A mű-
vek egyenkint ugy, mint egész szakványokban rendkívül jutányos árakon adtnak el.
De szinte veszek is egyes műveket, valamint egész könyvtárakat készpénzűze-
tés mellett, vagy cserében antiqvar-, vagy bármilyen új könyvekért.
Üzletemet a t. cz. helybeli és vidéki közönségnek ajánlvá, vagyok
Szeged, május hóban 1867. legnagyobb tisztellett

2142 (6-6) **Traub B.**

Utazók, vadászok
és lovaglók számára.

Utibőröndök és táskák minden kívánt alakban és nagyságon urak és hölgyek számára, lovagló és vadász-csizmók, ostorok, és sokféle bőr-
árak, legnagyobb választékban kaphatók. Himzések és női kézmunkák kikészítése, javítások és egyéb megren-
delések jól, olcsón és gyorsan teljesít-
tetnek. 2152 (3-3)

OTTOFI LIPÓT raktárában,
Pest, Kishid-utca 3. sz. a.
a női utazó táskához.

